

eul_wid: qmm-bt

Γαληνὸς ὁ Περγαμηνὸς · Galen of Pergamon

On Sophisms or Verbal Fallacies

Περὶ σοφισμάτων ἢ λογικῶν παγίδων

Period: Ῥωμαϊκὴ Roman

Dialect: Ἀττικίζουσα τεχνικὴ Atticizing Technical

Domain: Ἰατρικὴ Medicine

Format: Πραγματεία Treatise

14 582 (t1) ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΛΕΞΙΝ ΣΟΦΙΣΜΑΤΩΝ. Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος διδάσκων ἡμᾶς ἐν τῷ περὶ τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων συγγράμματι, παρ' ὅσους τρόπους γίγνεται τὰ παρὰ τὴν λέξιν σοφίσματα, τρόπους μὲν ἕξ τὸν ἀριθμὸν εἶναι φησιν, ἐκτίθεται δὲ αὐτοὺς οὕτως παρ' ὁμωνυμίαν, ἀμφιβολίαν, προσωδίαν, σύνθεσιν, διαίρεσιν, σχῆμα λέξεως. ^[5]

14 583 καλεῖ δὲ παρ' ὁμωνυμίαν μὲν, ὅταν διὰ τῶν ὀνομάτων ἐν τῷ λόγῳ 〈πλείω σημαίνηται〉, καθάπερ ἐν τῷ 'κύνα τεθήρακα'· πλείω γὰρ οὗτος ὁ λόγος σημαίνει διὰ τοῦνομα τὸν κύνα. παρ' ἀμφιβολίαν δέ, ὅταν παρ' αὐτὸν τὸν λόγον ἐν αὐτῷ τὸ διττὸν ᾗ, καθάπερ ἔχει τὸ 'γένοιτο καταλαβεῖν τὸν ὕν ἐμέ'· ἐνταῦθα τῶν μὲν ὀνομάτων οὐδὲν διττόν, αὐτὸς δὲ ὁ λόγος ἐφ' ἑαυτοῦ σημαίνει τὸ ἐλεῖν τε καὶ ἀναιρεθῆναι. παρὰ δὲ τὴν προσωδίαν, ὅταν 〈διὰ ταύτην τὸ〉 διττὸν γίγνηται, καθάπερ ἐν τῷ 'ὁρος ἔστηκε'· τὸ γὰρ διπλοῦν παρὰ τὴν δασείαν προσωδίαν, τιθεμένην κατ' ἀρχὰς ἢ περιαιρουμένην. παρὰ δὲ τὴν σύνθεσιν καὶ διαίρεσιν, ὅταν αὕτη ποιῇ τοῦ σημαινομένου τὴν διαφοράν, ὥπερ Πεντήκοντ' ἀνδρῶν ἑκατὸν λίπε δῖος Ἀχιλλεύς· ἢ γὰρ διαφορὰ τοῦ ἀνδρῶν ἢ 〈συντιθεμένου ἢ〉 διαιρουμένου ἀπὸ τῶν ν' ἐστὶ. παρὰ δὲ τὸ σχῆμα τῆς λέξεως, ὅποταν ἕτερον τῷ ὄντι σημαίνῃ, ἕτερον δὲ διὰ τὸ εἶδος καὶ τὸ σχῆμα δοκῇ [δὲ], οἷον τὸ 'ἀκούω' ἔστι μὲν τοῦ πάσχειν, δόξειε δ' ἂν τοῦ ποιεῖν διὰ τὴν προφοράν, ὅπερ ἐστὶ τὸ σχῆμα παραπλήσια κρατεῖσθαι τοῖς τοῦ ποιεῖν, τῷ τρέχω καὶ νοῶ· ἐλκύσει γὰρ ἂν ὁ σοφιστικὸς πρὸς ἐκάτερον· πρὸς μὲν τὸ πάσχειν, ὅτι ἔστι, πρὸς δὲ τὸ ποιεῖν, ὅτι φαίνεται. ^[15]

14 584 τούτους δ' ἐξηριθμημένος τοὺς τρόπους ἐφεξῆς δείκνυσιν, ὅτι [τὸ] μηδεὶς ἔστιν, ὃν παραλέλοιπε, μηδὲ οἷόν τέ ἐστὶ τῶν παρὰ τὴν λέξιν τι σοφισμάτων ἕξω πεσεῖν τῶν εἰρημένων. ὁ δὲ λόγος, δι' οὗ ταῦτα δείκνυσιν, ἐστὶν οὗτος· 'τούτου δὲ πίστις ἢ διὰ τῆς ἐπαγωγῆς καὶ συλλογισμοῦ, ἂν τε ληφθῇ τις ἕτερο, καὶ ὅτι τοσαυταχῶς ἂν τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι καὶ λόγοις μὴ ταῦτόν [μέντο ι] δηλώσαιμε ν'· τὸ μὲν οὖν τῆς ἐπαγωγῆς γνῶριμον· εἰ γὰρ καθ' ἕκαστον εἰπόντι καὶ λαβόντι τῶν παρὰ τὴν λέξιν σοφισμάτων φαίνοιτο μὴδὲν πίπτειν ἕξω τῶν εἰρημένων τρόπων, δῆλον ἤδη ταύτῃ γε, ὅτι μηδεὶς παραλέλειπται τρόπος· τὸ δ' ἐφεξῆς παντάπασιν ἀσαφές ἐστὶ, τί ποτε βούλεται λέγειν ἐν τῷ 'καὶ συλλογισμό, ἂν τε ληφθῇ τις ἕτερο, καὶ ὅτι τοσαυταχῶς ἂν' τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι καὶ λόγοις οὐ ταῦτα δηλώσαιμεν· οὐδὲ γὰρ ὅπως ἂν ἕτερόν τινα λάβοιμεν συλλογισμόν εἴρηται, τὸ δὲ 'καὶ ὅτι τοσαυταχῶς ἂν τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι καὶ λόγοις οὐ ταῦτα δηλώσαιμεν' συλλογισμοῦ συμπεράσματι μᾶλλον ἔοικεν ἢ συλλογισμῷ. ^[5]

- 14 585 σύνηθες δὲ τὸ τοιοῦτον τάχος τῷ φιλοσόφῳ καὶ καθάπερ ἐπὶ σημείων ἐκφέρειν τὰ πολλὰ [καὶ] διὰ τὸ πρὸς τοὺς ἀκηκοότας ἤδη γράφεσθαι. τῶν οὖν ἐξηγησαμένων αὐτὸν οἱ μὲν οὐδ' ἐπεχείρησαν ταῦτ' ἀκριβῶσαι τὸν προσήκοντα τρόπον, οἱ δ' οὐκ ἔτυχον. ἡμεῖς δὲ πειραθῶμεν, οὐκ Ἀριστοτέλους ἔνεκεν οὐδ' ὡς τῷ λόγῳ βοήθειάν τινα πορίζοντες, ἀλλ' ἡμῶν αὐτῶν· φιλοσόφου γὰρ οὐ μόνον τὰς προτάσεις λαβόντα συλλογίσασθαι, καθάπερ τοῖς πλείστοις <ἔθοσ> , ἀλλὰ καὶ τοῦ συμπεράσματος κειμένου τὰς προτάσεις κατασκευάσαι. Ἐπεὶ δὲ δεῖξαι πρόκειται τοσαυταῶς γίνεσθαι τὰ παρὰ τὴν λέξιν σοφίσματα, ὅσαχῶς Ἀριστοτέλης ἔφη τὰ παρὰ τὸ διττόν, δηλὸν ὡς δύο δεικτέον ἡμῖν, ἐν μὲν ὅτι πάντα τὰ παρὰ τὴν λέξιν παρὰ τὸ διττόν ἐστίν, ἕτερον δ' ὅτι παρὰ τὸ διττόν τοσαῦτα. ^[15]
- 14 586 δηλὸν δ' ἐκεῖνό γε πᾶσιν, ὅτι πάντα τὰ παρὰ τὴν λέξιν σοφίσματα παρὰ κακίαν αὐτῆς ἀνάγκη συμβαίνειν· ταύτης γὰρ ὥσπερ ἀρχῆς ἐχόμενοι καὶ ἐξαπατῶσιν οἱ σοφισταὶ τοὺς ἀπειροτέρους ἐν τούτοις καὶ μὴ συνορῶντας τὸ κίβδηλον. εἰ δὴ βουλοίμεθα καλῶς λαβεῖν, ὅποσα παρὰ τὴν λέξιν συμβαίνει σοφίσματα, ληπτέον, πόσαι ποτ' εἰσὶν <αὐτῆς αἱ κακίαι> · ὃ ἂν συνοφθείη τῆς ἀρετῆς ληφθείσης εἴτε ἐστὶ μία εἴτε πλείους [ἀपाσῶν] ἀμαρτία γὰρ τῆς ἀρετῆς ἔοικεν εἶναι <κακία> καὶ ταύτης ὀρθῶς ληφθείσης εὐθὺς κάκεῖνη γνωρίζεσθαι. ἐπεὶ δέ, καθάπερ <ἐν> ἑτέροις ἀποδεδείκται λόγοις, τὸ εὖ τε καὶ ἡ ἀρετὴ ἐν ἐκεῖνῳ, πρὸς ὃ πέφυκεν ἢ γέγονεν, ἀνθρώπου μὲν τὸ ζῆν, μαχαίρας δὲ τὸ τέμνειν, ληπτέον ἂν εἴη τὸ πρὸς τί πέφυκεν ἢ γέγονεν ἢ λέξις. φαίνεται δὲ πρὸς ἐν, τὸ σημαίνειν· δηλὸν οὖν ὅτι καὶ <τὸ> εὖ καὶ κακῶς ἐν τούτῳ. δηλὸν δὲ ὅτι καὶ μόνῃ τῶν ἀρετῶν αὕτη κατ' αὐτὴν τὴν λέξιν. αἱ δ' ἄλλαι κατὰ συμβεβηκὸς καὶ ἔξωθεν καὶ οὐ τοῦ πράγματος, οἷον εὐαρμοστία καὶ εὐγραμματία· τοῦτο γὰρ εἰ καὶ φαίνεται τισιν εὖ, ἀλλ' οὐ κατὰ τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ὥσπερ εἰ ξίφος ἐλεφαντόκωπον εἴη ἢ ὀφθαλμὸς ὑπογεγραμμένος· καὶ γὰρ τούτοις ταῦτα ἔξωθεν, τὰ δὲ κατ' αὐτὰ ἐν τῷ τέμνειν τε καὶ ὀρᾶν. ^[5]
- 14 587 εἰ δὴ ταύτην ἀρετὴν ἐκάστου τυγχάνειν ὀρθῶς λέγεται, καθ' ἣν ἔδραν ἔχει, πρὸς ὃ πέφυκεν ἢ γέγονεν, δηλὸν ὡς καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀρετῶν ἐντεῦθεν ἂν τις <λάβοι> ὅποσος ἐστίν· εἰ μὲν γὰρ πρὸς πολλὰ, πλείους, εἰ δὲ πρὸς ἐν, μία. φαίνεται γε μὴν ἡ λέξις πρὸς ἐν, τὸ σημαίνειν· εἴπερ <οὖν> τὸ καλῶς πρὸς τοῦτο <ἀνήκει, κακία τῆς λέξεως ἔσται τὸ> μὴ σημαίνειν ἢ μὴ εὖ σημαίνειν. καίτοι ἴσως δεῖται σκέψεως, εἰ θετέον εἶναι λέξιν ἔτι τὴν μὴ σημαίνουσαν· οὐδὲ γὰρ αὐλητῆς ὁ μὴ πεφυκὼς αὐλεῖν ὅλως· οὐκοῦν οὐδὲ κακὸς αὐλητῆς· οὐδὲ λέξεως ἄρα κακία τὸ μὴ σημαίνειν· τοῦτο δὲ εὐθὺς καὶ σημείον τοῦ μόνῃ τὴν ὑφ' ἡμῶν [τούτων δὲ] λεγομένην ἀρετὴν εἶναι τῆς λέξεως καθ' αὐτήν· ἐν ᾧ γὰρ ἐκάστῳ τὸ εἶναι, ἐν τούτῳ καὶ ἡ ἀρετὴ ἢ δὲ λέξις ἐν τῷ σημαίνειν, τούτου γέ τοι διαφθορέντος οὐδὲ λέξις· οὐκοῦν ἐν τούτῳ καὶ ἡ ἀρετὴ. ^[15]
- 14 588 διὸ καὶ μόνῃ συναποβάλλεται, αἱ δ' ἄλλαι διὰ τὸ μὴ κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα εἶναι οὐδὲν κωλύονται καὶ περὶ τὴν μὴ σημαίνουσαν ὑπάρχειν, οἷον ἡ εὐαρμοστία καὶ ἡ εὐγραμματία. κρεῖττω γοῦν διὰ ταῦτα καὶ τῶν βαρβαρικῶν διαλέκτων ἑτέραν ἑτέρας φαμέν, οἷον τὴν Περσίδα τῆς Αἰθιοπικῆς, καίτοι μὴ σημαίνουσιν ἡμῖν· τὸ δ' αἴτιον, ὅτι φωνῆς μᾶλλον <ποιούμεν κρ> ἴσιν ἢ λέξεως· ἀλλ' εἴ τῳ καὶ δοκεῖ τοῦτο κακία, τὸ μὴ σημαίνειν, καὶ πλανᾶται τις <τῷ> διὰ τὴν ὁμοιότητα <κακίαν> καὶ τοῦ <το> καλεῖσθαι, ἀλλ' ἐκεῖνό γε δηλὸν, ὡς οὐδὲν ἂν διὰ ταύτην <τὴν> κακίαν σόφισμα συμβαίη· τίς γὰρ ἂν ὁμολογήσειεν ἢ θείη τι πρὸς ἄσημον καὶ ἀσαφὴ λέξιν; λείπεται δὴ διὰ τὸ <μὴ> εὖ σημαίνειν· τοῦτο δὲ ὅτι διττῶς ἐν τούτῳ γὰρ ὑπάρχει μόνῳ τῇ λέξει σημαίνειν μὲν τι, μὴ εὖ δὲ σημαίνειν· τὸ γὰρ 'κύων' ὄνομα σημαίνει μὲν τι, οὐπω δὲ τόδε τι οὐδὲ ἀφωρισμένον, ὅπερ ἦν τὸ εὐληπτον. κάκεῖνο δὲ λέγεται καλῶς ὑπὸ Πλάτωνος, ὅτι πάντα, ὅσα φθαρτά, τῇ σφετέρᾳ κακίᾳ φθείρεται· φθείρει δὲ καὶ τοῦτο τὴν λέξιν· ἄγει γὰρ ἀπειρότερόν τινα εἰς ἀσάφειαν, ἀλλ' οὐχὶ ἀπλῶς, ὥσπερ τὰ μηδὲν σημαίνοντα· ἢ δ' ἀσάφεια καὶ πρόσθεν ἐλέγετο διαφθορά τις εἶναι παντελὴς τῆς λέξεως· ὥστε πάλιν καὶ διὰ τοῦτο μόνῃ κακία τὸ διττόν, χωρὶς εἰ μὴ τις οἶεται κάκεῖνα κακίας οἷον ἔνδειαν ἢ

μακρολογίαν ἢ περιττολογίαν· λανθάνει δὲ τοῦτο, νομίζω, ἀπατῶμενος καὶ μὴ συνιείς, ὅτι
τούτων οὐδὲν ἀπλῶς κακὸν τῆς λέξεως, εἰ μὴ τὴν ἀσάφειαν ἢ τὸ διττὸν ἐργάζοιτο. ^[5]

14 589 εἰ δὲ μόνη κακία λέξεως αὕτη καὶ καλῶς τὰ πρόσθεν εἴρηται, πάντα δὲ τὰ παρὰ τὴν λέξιν
σοφίσματα παρὰ τὴν κακίαν ταύτην γίνεσθαι, πάντα τὰ παρὰ τὴν λέξιν ἔσθαι παρὰ τὸ διττόν.
Δεικτέον δὲ τὸ μετὰ τοῦτ' ἂν εἴη, διὰ τί τὰ παρὰ τὸ διττὸν τοσαυταχῶς, ὁσαυχῶς Ἀριστοτέλης
φησί, συνίσταται. εἰ δὲ καὶ τοῦτο μέλλει καλῶς εὐρεθῆσθαι, ληπτέον πρότερον, ὅ,τι ποτέ ἐστι
λόγος τε καὶ ἐκ λόγων. ^[10]

14 590 λόγοι γὰρ καὶ αἱ προτάσεις τούτων <δ' ἔν> τινι ἢ τισι διττόν <τι> ζητοῦμεν. ἔσθαι δὲ
λόγος, ὡς πρὸς τὸ παρὸν ἀποχρώντως εἰπεῖν, σύνθεσις ὀνομάτων· καλῶ δὲ ὀνόματα νῦν καὶ τὰ
ρήματα καὶ ὅλως ὅ,τι σημαίνει, διὰ τὸ γνωριμώτερον. ἀνάγκη <δὴ> τὸ διττὸν ἢ ἔν τινι
τούτων εἶναι τῶν ὀνομάτων ἢ ἐν αὐτῷ τῷ λόγῳ· τρίτον γὰρ οὐδὲν ἔχομεν ὅπως συσταίῃ ποτ'
ἂν, ὥσπερ οὐδ' ἂν τις ἔχοι *** παρ' ἕκαστα τῶν λίθων ἢ τὸ συγκείμενον. καὶ τοῦτο ἢ ἐνεργείᾳ ἢ
δυνάμει ἢ φαντασίᾳ· παρὰ ταῦτα γὰρ οὐδὲν <ἂν> ἕτερόν τις εὔροι ὑπάρχον ἢ λεγόμενον,
καθάπερ ἐν ἄλλοις ἀποδεδείκται. πάντα δὲ ταῦτα συλλαβόντες ἔχουσιν οἱ εἰρημένοι τρόποι·
ἐνεργείᾳ μὲν γὰρ τὸ διττὸν ἔχουσι παρὰ τε τὴν ὁμωνυμίαν καὶ τὴν ἀμφιβολίαν, καὶ <ἐν>
ὀνόματι μὲν ὁ παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν, ἐν λόγῳ δὲ ὁ παρὰ τὴν ἀμφιβολίαν, ἐνεργείᾳ δέ, ὅτι τῷ
ὄντι δύο σημαίνουσι· δυνάμει δ' ὁπότε τῇ προσωδία γίνονται διττοί, καὶ παρὰ τὴν σύνθεσιν
καὶ διαίρεσιν· οὗτοι γὰρ οὐ σημαίνουσι πλείω, ἀλλὰ πάντως ἔν, διὰ δὲ τὸ ἐκάτερον ἐνδέχεσθαι
διττοὶ λέγονται· διὸ καὶ δυνάμει φαμέν αὐτούς, τοιοῦτον γὰρ τὸ δυνάμει. ^[15]

14 591 [οἶον] τοῦτο <δ'> αὖ πάλιν, ὥσπερ καὶ πρόσθεν διήρητο, ἢ ἐν ὀνόμασιν ἢ ἐν λόγῳ. ἐν μὲν οὖν
ὀνόμασιν ἢ προσωδία ποιεῖ τὸ διττόν· αὕτη γὰρ ἐφ' ἐκάτερον ἔλκει τοῦνομα, ὥσπερ ἐν τῷ ὅρος
ἔστηκεν· ἢ δασεῖα κατ' ἀρχὰς τεθεῖσα ἢ μή. ἐν δὲ λόγῳ δηλονότι σύνθεσις καὶ διαίρεσις <τὸ>
διττὸν ποιεῖ· δύναται δὲ καὶ τὰς συνθέτοις τῶν ὀνομάτων αὕτη, διὰ τὸ προσεικέναι λόγῳ,
καθάπερ ἐν τῷ 'Νεάπολις' καὶ 'καλοσκάγαθος', μεταβάλλειν τι τῶν ἀπλῶν, ἀλλ' οὐκ εἰς ἕτερον
ὄνομα, τοῦτο γὰρ ἢ προσωδία μόνη ποιεῖ, ἀλλ' εἰς λόγον, ὥσπερ τὸ 'αὐλητρίς' δηλονότι, καὶ τὸν
λόγον συνθεῖη ποτ' ἂν εἰς ὄνομα, ὥσπερ τὸ προκείμενον. δόξει δ' οὐδὲν <ἦττον> ἄτοπον
ἴσως τὸ φάσκειν διὰ τὴν προσωδίαν τε καὶ τὴν σύνθεσιν συμβαίνειν τὰ σοφίσματα, εἴπερ ταῦτα
μὲν διὰ τὸ διττόν, καθάπερ ἐλέγετο [ταῦτα] πρόσθεν, ἢ δὲ προσωδία τε καὶ τὰ ὁμογενῆ καὶ τῶν
δυνάμει διττῶν ἐξαιρεῖ τὸ διττόν· ποιεῖ γὰρ ἤδη ταῦτα θάτερον σημαίνειν. ^[15]

14 592 καὶ λέγεται ἀληθῶς συμβαίνειν οὐδὲν ἦττον τὰ σοφίσματα διὰ ταῦτα· τῷ γὰρ τὸν λόγον
ἐπιδέχεσθαι διὰ τούτων τὸ διττόν, λαβόντες θάτερον κατ' ἀρχὰς οἱ σοφισταὶ θάτερον
συνάγουσι, μεταβάλλοντες μὲν διὰ τούτων τὸν λόγον, πάντως γὰρ οὐκ ἂν ἄλλως τὸ σόφισμα
συμβαίῃ, συλλογιζόμενοι δὲ ὡς ταῦτο λαμβάνοντες ὥσπερ ἔν τι <τὸ> λογικὸν ὄνομα, καὶ
ἴδιον ἀνθρώπου· τὸ λογικὸν ἄρα ἐν ἴδιον ἀνθρώπου· καὶ εἰ ὅρος ἐνταῦθα στήκει ὃ τὸ χωρίον·
ὅρος δ' ἐνταῦθα οὐχ ἔστηκε· καὶ λάθοι μὲν ἂν οὐδένα τὸ κίβδηλον· ἀτὰρ οὐκ ὀκνοῦσιν οἱ
σοφισταὶ πανταχῇ σμικρὸν φροντίζειν τοῦ εὐλόγου· ἐπεὶ καὶ τοῖς ἐνεργείᾳ διττοῖς οὗτοί γε
ταῦτόν τοῦτο [ἕτερον] ποιοῦσι· λαβόντες γὰρ ἕτερον <ἕτερον> συλλογίζονται. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν
ἀφανέστερον, ὅτι καθ' ἐκάτερον σημαίνόμενον ἂν ὁ λόγος ὁμολογηθεῖ, ἐνταῦθα δὲ προδήλως
διὸ καὶ <τὸ> ' τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι καὶ λόγοις ' <οὐκ ἀκριβῶς> Ἀριστοτέλης ἔφη. ^[15]

14 593 οἱ μὲν γὰρ εἰσιν, οἱ τὸ εἶδος σοφισταὶ βιάζονται. ἐπεὶ δὲ ἔχομεν τὸ ἐνεργείᾳ τε καὶ δυνάμει,
λείπεται <τὸ> φαντασίᾳ· τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ παρὰ τὸ σχῆμα τῆς λέξεως, καθάπερ ἐλέγετο
ἔμπροσθεν· φαίνοιτο γὰρ ἂν τι καὶ ὄνομα διττὸν οὐχ οὕτως ἔχον, καὶ ὁ λόγος ὁμοίως [καὶ] οὐ
τοιοῦτος <ῶν. καὶ> καθ' ἕκαστον τῶν προειρημένων τὰ παραδείγματα λάβοι τις ἂν ἐκ τε τῶν
Εὐδήμου καὶ ἄλλων. ἐπεὶ δ' οὖν ἔχομεν πάντας κατειλεγμένους τοὺς τρόπους, <παρ' οὐς>

ἂν γένοιτό τι διττόν. ἔχομεν πάντα τὰ παρὰ τὴν λέξιν σοφίσματα· ταῦτα γὰρ οὐκ <ἂν ἄλλως συμβαίη> ἢ παρὰ τὸ διττόν· ἔχομεν δὲ καὶ τὸ [τὴν] ‘τοσαυταχῶς ἂν τοῖς <αὐτοῖς> ὀνόμασι καὶ λόγοις οὐ ταῦτὸν δηλώσαιμεν’, ὅτι ἢ ἐνεργεῖα ἢ δυνάμει ἢ φαντασίᾳ· δηλον δ’ ὅτι καὶ συλλογισμοῦ τρόπον, ὁποῖόν τις ἂν προέλῃται, δυνατόν ποιεῖν, ἅπαξ γε τὴν διαίρεσιν ἔχοντα, καὶ ἐξ εὐθείας καὶ εἰς τὸ ἀδύνατον ἀπάγοντα· εἰ γὰρ δυνατόν <εἴη ὑπάρχειν ἄλλο τι διττόν>, ἀλλ’ ἔσται οὗτ’ ἐν ὀνόματι οὗτ’ ἐν λόγῳ, οὗτ’ ἐνεργείᾳ οὔτε δυνάμει οὔτε φαντασίᾳ· παρὰ ταῦτα δ’ οὐδὲν ὁ λόγος ἐδείκνυ. ^[15]

14 594 —καὶ ταῦτα μὲν ἀφωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον· ὅτι δ’ οὐκ <ἐκ> ταῦτο <μάτου> τὴν διαίρεσιν εὐρήκαμεν, —οὐ <γὰρ> Ἀριστοτέλει χαριζόμεθα νῦν—, ἀλλὰ ταῦτα ἅπαντα κατὰ τὴν μέθοδον γέγραπται, δηλον. τὸ μὲν γὰρ ἢ ἐν ὀνόματι δεῖν ἢ ἐν λόγῳ τὸ διττόν εἶναι σαφῶς αὐτὸς εἴρηκεν ἐν οἷς φησιν ὅτι ‘τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι καὶ λόγοις· τὸ <δ’> ἐνεργεῖα ἢ δυνάμει ἢ φαντασίᾳ γινώριμον ἐκ τῆς τάξεως· γέγραπται γοῦν ἀφωρισμένα καθ’ ἕκαστον εἶδος ἢ <γένεος> τὰ ὁμογενῆ, καὶ πρῶτον μὲν τὰ ἐνεργεῖα, δεύτερον δὲ τὰ δυνάμει, τρίτον δὲ τὰ φαντασίᾳ, καθάπερ δίκαιον, ἢ διὰ τί ποτ’ οὐ συγκέχυται ταῦτα; ἀλλὰ γελοῖον ἴσως καὶ τὸ τῶν τοιούτων ἑτέραν πίστιν πειρᾶσθαι φέρειν, μὴ τὴν ἐκ τοῦ πράγματος· εἰ γὰρ οὕτως ἔχει, καθάπερ ἡ τέχνη φησί, δηλονότι καὶ γέγονε κατ’ αὐτήν, ὥσπερ ἡ ἱατρικὴ τομὴν τινα οὐκ ἂν τύχη οὐδὲ <ἐκ> ταῦτομάτου ἐργάσαιτο. —ταῦτα μὲν οὖν ὑπὲρ τούτων ἱκανὰ πρὸς τὸ παρόν ἐστίν. <Ἐπεὶ δ’> εἴρηται τίνα καὶ τοῖς Στωϊκοῖς περὶ τούτου <τοῦ> μέρους, δίκαιον ἐπελθόντα ἰδεῖν, εἴ τις ἔξω πίπτει τρόπος τῶν εἰρημένων· εἴη γὰρ <ἂν> ἐπαγωγὴ <ικ> ἢ τις αὕτη πίστις, καὶ δίκαιον ἄλλως μηδεμίαν δόξαν ἀνδρῶν εὐδοκίμων πάρεργον τίθεσθαι. ^[5]

14 595 τὸν μὲν οὖν τῆς ἀμφιβολίας ὅρον, εἰ καὶ πρὸς πολλὰ τῶν ἡμετέρων μάχεσθαι δοκεῖ, τό γε νῦν ἑατέον, ἑτέρας γὰρ καὶ ὑπὲρ τούτων [νοσεῖν] σκοπεῖν πραγματείας· τὰς δὲ διαφορὰς τῶν λεγομένων ἀμφιβολιῶν αὐτὰς ληπτέον· εἰσὶ γε πρὸς τῶν χαριεστέρων λεγόμενα τὸν ἀριθμὸν ἡ’. μία μὲν, ἣν κοινὴν ὀνομάζουσι τοῦ τε εἰρομένου καὶ τοῦ διαιρετοῦ, οἷα ἐστὶν ἡ ‘ΑΥΛΗΤΡΙΣΠΕΣΟΥΣΑ’· κοινὴ γὰρ αὕτη τοῦ τε αὐλητρὸς ὀνόματος καὶ τοῦ <δι> ἡρημένου. δευτέρα δὲ παρὰ τὴν ἐν τοῖς ἀπλοῖς <ὁμωνυμίαν>, οἷον ‘ἀνδρεῖος’, ἢ γὰρ χιτῶν ἢ ἄνθρωπος· τρίτη δὲ παρὰ τὴν ἐν τοῖς συνθέτοις ὁμωνυμίαν, οἷον ‘ἄνθρωπός ἐστιν’· ἀμφίβολος γὰρ ὁ λόγος, εἴτε τὴν οὐσίαν εἴτε τὴν πῶσιν εἶναι σημαίνει. τετάρτη δὲ ἐστὶ παρὰ τὴν ἔλλειψιν, <ὥς> ‘σός ἐστιν [ὥς] υἱός· καὶ γὰρ ἐλλείπει τὸ διὰ μέσου, οἷον δεσπότου ἢ πατρός. ^[15]

14 596 πέμπτη δὲ παρὰ τὸν πλεονασμόν, ὥσπερ ἡ τοιαύτη ‘ἀπηγόρευσεν αὐτῷ μὴ πλεῖν’· τὸ γὰρ ‘μὴ’ προσκείμενον ἀμφίδοξον ποιεῖ τὸ πᾶν, εἴτε τὸ πλεῖν ἀπηγόρευσεν εἴτε τὸ μὴ πλεῖν. ἔκτην φασὶν εἶναι τὴν μὴ διασαφοῦσαν τί μετὰ τίνος ἄσημον μόριον τέτακται, ὥς ἐν τῷ ‘ΚΑΙΝΥΚΕΝΗΠΑΡΕΛΑΣΣΕΝ’· τὸ γὰρ <η> στοιχεῖον <ἢ πρῶτον ἢ τελευταῖον> ἂν γένοιτο <ἦ> διαζευκτικόν. ἐβδόμη δὲ ἐστὶν ἡ μὴ δηλοῦσα τί μετὰ τίνος τέτακται σημαντικὸν μόριον, ὥς ἐν τῷ ‘Πεντήκοντ’ ἀνδρῶν ἑκατὸν λίπε διὸς Ἀχιλλεύς’· ὀγδόη <δέ ἐστὶν ἡ> μὴ δηλοῦσα τί ἐπὶ τί ἀναφέρεται, ὥς ἐν τῷ ‘ΔΙΩΝΘΕΩΝΕΣΤΙΝ’· ἄδηλον γὰρ ἐστὶν, εἴτε ἐπὶ τὴν ἀμφοτέρων ὑπαρξιν ἀναφέρεται εἴτε ἐπὶ τοιοῦτον οἷον ὁ Δίων Θέων ἐστὶν ἢ πάλιν. οἱ μὲν δὴ τρόποι πρὸς τῶν χαριεστέρων οὗτοι κατηρήθησαν. δηλον δέ, ὅστις μὴ παρέργως τῶν ἔμπροσθεν ἤκουσεν, ὅτι πάντες πίπτουσιν εἰς τοὺς κατειλεγμένους ὑφ’ ἡμῶν τρόπους, τὸ δ’ ἀμέθοδόν τε καὶ ἄτεχνον πρόδηλον· οὔτε γὰρ ἐκ τῶν εἰρημένων ἀπόδειξιν <ἂν> τις λάβοι τοῦ μηδὲ καθ’ ἕνα τρόπον ἕτερον ἀμφίβολόν τι δύνασθαι συστήναι, τό τε κἂν τοῖς πεπλεγμένοις ὁμωνυμίαν φάσκειν συμβαίνειν παντελῶς οὐδ’ ἀκουόντων ἐστὶν ὀνομάτων. ^[5]

14 597 ἔτι δὲ πῶς οὐκ εὐήθες ταῖς γενικαῖς διαφοραῖς εἰδικὰς <προσ> καταριθμεῖσθαι, καθάπερ ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν διαίρεσιν ποιοῦσιν ἀσήμαντον μόριον <καὶ> σημαῖνον διαιρούμενοι· λάβοι γὰρ <ἂν τις> οὕτως γε πλείους τὰς εἰδικὰς διαφορὰς ἔτι δ’ ἂν τοῦτον τὸν τρόπον τις καὶ τῆς

ὁμωνυμίας ποιήσῃ [δὲ] πλείους τὰς εἰδικὰς λεγομένας διαφοράς, ὅτι <αἱ μὲν> αὐτῶν παρὰ τὸ ἀπὸ τύχης, αἱ δὲ παρὰ τὴν ἀναλογίαν ἢ ὁμοιότητα ἢ ἄλλον τινὰ τρόπον συνίστανται. καὶ μὲν <δὴ> καὶ τῆς ἐν λόγῳ ὁμωνυμίας ὑπ' αὐτῶν λεγομένης πλείους οἱ τρόποι, <ὧν οἱ> μὲν τῇ παραθέσει τῶν ὁμοίων πτώσεων γίνονται, ὡς ἐν τῷ 'εἴη Μέλητον Σωκράτην νικῆσαι· οἱ δ' ἄλλοι τρόποι <***** ἀλλὰ> ταῦτα μὲν ἐλάττω, ἐκεῖνο δ' ἄξιον ἀπορίας, πῶς ποτε <παραλείπουσι τὰ> περὶ τὰς φαντασίας διττά, πολὺ δὲ μᾶλλον ἔτι, πῶς τὰ τῆς προσωδίας· οἱ γὰρ τιθέμενοι διττοὺς [τοὺς] παρὰ τὴν <σύν> θεσιν, πῶς οὐχὶ καὶ παρὰ τὴν προσωδίαν; ὥσπερ <γὰρ> ἐκείνη τῇ διαλήψει τοῦ ὅλου καὶ τῇ μεταξὺ σιωπῇ δύναται πρὸς τὸ διττὸν ἔλκεσθαι, οὕτω δὴ καὶ τὸ ὄνομα τῇ προσωδίᾳ· <καὶ> καθάπερ ἔξωθεν ὦν ὁ κενὸς χρόνος τοῦ λόγου καὶ οὐ μόνον αὐτοῦ διττὸν ποιεῖν αὐτὸν πέφυκεν, οὕτω δὴ καὶ ἡ προσωδία. ^[5]

14 598 ἔτι δὲ καὶ οἱ σοφισταὶ καθάπερ ἐκείνῳ χρῶνται πρὸς τὰς ἔριδας, <οὕτω δὴ> καὶ ταύτῃ· καὶ μὴν αὐτὸς ἂν τις ἐφ' ἑαυτοῦ σκοπούμενος ὥσπερ ἂν παρὰ τὴν σύνθεσιν ἢ διαίρεσιν ἀμφισβητοίη, οὕτω δὴ καὶ παρὰ τὴν προσωδίαν· δηλὸν δὲ ἐπὶ τῶν γεγραμμένων λόγων, οἷς μὴ πρόσκειται διακρίνοντα σημεῖα· δεῖται γὰρ ὥσπερ ἐκείνων εἰς τὴν διάκρισιν, οὕτω δὴ καὶ τῆς προσωδίας, οὐκ αἰεὶ γέ μὴν· καὶ δι' αὐτὴν <ἄρ'> ἐγένετο διττὸς ὁ λόγος. ^[10]